

Streitberg, W. Die Entstehung der Dehnstufe. Strassburg, 1895 Trübner. (Ism. Giles, P. Classic-Review. Márcz.

Tendelco, H. J. E. Maleische verba en nomina verbalia. Leiden, 1895. (8-r. 7, 177 l.) 4 Mk. 10.

Vito, de L. Grammatica elementare della lingua tigrigna. Roma, 1895. (8-r. 86 l.) Ism. Gött. gel. Anz. 293 l.

Wick, W. Geographische Ortsnamen u. Sprichwörter. Einführung in das Verständniss derselben I. These. Zug. (8-r. 76 l.).

Összeállította: HELLEBRANT ÁRPÁD.

Bató, batyu. A szláv nyelvészek nem igen tudnak boldogulni a *batogъ* (óbolg. *batogъ* ‚stock, knüttel,‘ cs. *batoh*, t. *batoh* ‚prügel, gepäck‘, lengy. *batog*, kisor. *batôh*, *batuch*, or. *batogъ*) szó etymológiájával. MIKLOSICH sejtelemképen odaveti, hogy ‚vergl. *batъ*‘, de mind az EtymWb.-ban (8 l.), mind pedig a Vergl. Gramm.-ban (2: 283) megjegyzi, hogy a szó eredete ‚homályos‘. Nekem úgy tetszik, hogy a magyar *bató*, *batyu* rávezet a szláv *batogъ* helyes megfejtésére. A magy. *bató*-nak (NySzót. 1: 186) két jelentése van: 1. baculus, stab, 2. bündel, gepäck, pack. A magyar szónak a hangalakja is, meg a jelentésköre is meglehetősen egyezik a szláv szóéval, csupán annyi az eltérés, hogy a szláv szavak végső szótagja zárt, a magyaré nyílt. S épen ez a magyar nyílt végső szótag adja kezünkbe a megfejtés kulcsát. A magy. *túró* és a szláv *tvarogъ*, *korsó* és a szláv *krъčagъ* nem véletlen egyezések. Mind a kettő török eredetű, csakhogy más-más dialektusból való (*túró*: csuv. *turak* HUNF. Ethn. 264. csag. *turak* VÁMB. Prim. Cult. 94, *torak* Čag. stud., MUNK. Ethn. 5: 22 | *korsó*: tör. *korčak* stb. Ethn. 6: 69, NyK. 24: 405—408). A magy. *túró*, *korsó* abból a dialektusból valók, a honnan a *gyűrű*, *borsó*, *gyűszű*, *betű* stb., szemben a nyug. török *jüzük*, *burčak*, *jüksük*, *betik* stb. alakokkal. A magyar nyelv török elemeinek egy részét jellemző csuvas alakulat megvan a *bató batyu* szóban is, s főleg azért, mert a szláv *batogъ*: magy. *bató* teljesen egyező mind jelentésileg, mind hangalakilag a szl. *krōčagъ*: magy. *korsó*, szl. *tvarogъ*: magy. *túró* szavakkal, el kell állnunk attól a magyarázattól, melyet BUDENZ (MUSz.) nyújtott a *batyu*-ról. A török nyelvek ismerőire kell bíznom, hogy a *bató*, *batyu* megfelelő szavát közöljék velünk; a hangalakok szigorú mérlegelése, az idevágó analógiák tanúvallomása azonban megerősítnek abban a föltevésünkben, hogy a magy. *bató*, meg a szl. *batogъ* török eredetű szavak. A szl. szón a nyugati törökök, a magyarokon ellenben a csuvas hangalakulat tükröződik vissza.

M. J.